

החרפה האמיתית של בתי הסוהר

משהו טוב אחר בכל זאת צמח מבריחת האסירים הביטחוניים. סוקיסוף התעורר דיון ציבורי בשאלה לאן הולכים בכל שנה כארבעה מיליארד שקלים מהמסים שלנו, בזמן שתנאי הכליאה נותרים גרועים ומחפירים. בכל שנה סוקר דו"ח הסנגוריה הציבורית את תנאי הכליאה המבישים, והציבור אדיש.

שילוב תאוות כליאה, מתוך אשליה שריבוי מאסרים יצמצם פשיעה, יחד עם חוסר הקצאת משאבים לבניית מתקנים הולמים, הוביל בעשורים האחרונים לגידול במספר האסירים ובצפיפות. ב־2014 פורסם דו"ח המדון הלאומי האמריקני למדעים, שהראה שהמאסר אינו משיג את מטרתו, והמליץ לצמצם את השימוש בו. האמריקנים הכפילו את מספר האסירים פי עשרה ב־40 השנים האחרונות, הרסו משפחות וקהילות, בעיקר של שחורים והיספאנים, בזכותו הן ולא הצליחו לצמצם את הפשיעה. גם בישראל רוב האסירים אינם רוצחים, אבי סים, שודדים, אלימים או מסוכנים פיזית; רבים כלואים בשל עבירות רכוש ללא אלימות. ב־2015 פורסם דו"ח ועדת דורנר, שהמליץ על צמצום הכליאה.

ב־2017 קיבל בג"ץ עתירה של ארגוני זכויות אדם, והורה להגדיל את שטח המחיה הממוצע לאסיר מכ־3 מ"ר ל־4.5 מ"ר. באמנת בינלאומיות המינימום הוא 6 מ"ר, והממוצע באירופה 9 מ"ר. הצפיפות גורמת סבל ומחנק, פוגעת בהיגיינה ובפרטיות ומעצימה מתחים. בהמשך שוחררו כמה אלפי אסירים, ומספרם פחת לכ־14,000. אך בתי הסוהר עדיין צפופים מאוד, ולפי הדו"ח האחרון של הסנגוריה, בחלק מהמתקנים התנאים התברואתיים ירודים וקיימים עוובה, רטיבות, טחב, לכלוך, מוקיים, פשפשי מיטה, מקיים חולדות בתאים. בחלק מהמתקנים עדיין אין הפרדה בין "שירותי הכייעוץ" לבין המקלחת שמעליהם, והאסירים נאלצים להתקלח במקום שבו אחריהם עשו את צרכיהם. נוסף על כך, אין הפרדה בין תא השירותים למקלחת לבין הלל המגורים, ואין פרטיות. שופט בית המשפט העליון כתב שאיש מאיתנו לא היה מחזיק מעמד יומיים בתנאים כאלה.

על כל שלושה אסירים – שני סוהרים. כ־80% מהתקציב הולך למשכורות ולגמלאות – ולפיתוח רק 2%. פלא שלא משפרים את תנאי המאסר ולא רוכשים ציוד למניעת בריחה?

בעבר נטו להאשים את האוצר, שאינו מתקצב הקמה של מתקני כליאה ראויים. מתברר שבעשור האחרון, דרך הירידה במספר האסירים, תקציב שב"ס הוכפל לכאריבעה מיליארד שקלים. עלות הזוקתו השוטפת של אסיר נא מדה ברו"ח דורג בכ־10,000 שקלים לחדש, וכיום היא כפולה. לאן נשפכים כספי המסים שלנו? כ־80% מתקציב שב"ס תופסות משכורות הסוהרים (62%) וגמלאות הסוהרים לשעבר (17%). לרכש מוקרשים 19%, ולפיתוח נותרים רק 2%. לכן לא משפרים את תנאי המאסר ולא רוכשים ציוד אלקטרוני למניעת בריחה. הגיעו לשיא של כ־9,000 סוהרים מול כ־14 אלף אסירים – על כל שלושה אסירים יש שני סוהרים, מתוכם שיעור עצום של כאלפיים קצינים (22%), ששכרם גבוה. שיעורייה החדש נחתם הסכם בין האוצר, שב"ס והמשטרה, שמטרתו צמצום דרסטי של עלויות השכר, צמצום מספר הסוהרים והשטרנים, בעיקר הקצינים, והפניית משאבים להשקעות במתקנים ולהתקדמות טכנולוגית. יש לשכלל הסדר זה בצמצומים נוספים של מספרי האסירים והסוהרים, ובמיוחד הקצינים. יפסיקו לפקד ויטיבו לשמור.

מרח' סנג'רו הוא מייסד המכון לנתיחות במשמט המלילי ומנמנד במכללות האקדמיות גלילי מרשבי וספיר